

Kıbrıs'tan Britanya'ya Uzanan Bir Ada İnsanı Taner Baybars*

Meral DEMİRÜREK**

Özet

Taner Baybars (1936-2010) edebî kişiliği ile eserlerinde, Kıbrıs'ın çok kültürlü eklektik atmosferinin izlerini barındıran ve içinde doğup büyüdüğü Ada'nın orijinal özelliklerini taşıyan bir aydındır. Hayatını 1950'li yıllardan itibaren İngiltere ve Fransa'da sürdürdüğü ve Fransa'da vefat ettiği için ne Kıbrıs'ta ne de Türkiye'de Baybars ve eserleri üzerine yakın zamana kadar kapsamlı çalışmalar yapılmamıştır. O, bir şair, yazar ve ressamdır. Taner Baybars'ı üzerinde çalışma yapılacak kadar değerli ve farklı kılan birçok özellikleri vardır. Henüz 18 yaşında iken ilk şiir kitabı Mendilin Ucundakiler'i (1954) yayımlamış olması önemli ve dikkate değer bir ayrıntıdır, çünkü onun sanata, bilhassa edebiyata ilgisinin ne kadar erken yaşlarda başladığını bu eseriyle anlamak mümkündür. Mendilin Ucundakiler'i Türkçe yayımladıktan sonra İngiltere'ye gitmesi ve orada tamamiyle İngilizce eserler vermeye yönelmesi bir diğer önemli ayrıntıdır. Bugün yayımlanan çeşitli türlerdeki (şiir, roman, oyun...) eserlerine ve yayımlanmayan evrakına bir bütün halinde bakıldığında İngilizce eserler toplamıyla karşılaşılr. Bunlara ilave olarak, bazı Fransızca şiirleri de vardır. Bu durum, Taner Baybars'ı kolonyal bir kimlik haline getirir. Kıbrıs'tan İngiltere'ye giden ve İngiliz vatandaşı olarak hayatını sürdüren yazar, böylece Türk kimliğini İngiliz kimliğiyle birleştirerek edebî verimlerinde uluslararası ve evrensel bir altyapıyı kurmayı tercih eder. Ancak Türk edebiyatına hizmet etmeye de devam eder. Çeşitli İngilizce dergilere Türk şiiri özel sayısı hazırlamak, Türk edebiyatında önemli yeri olan kimi şairlerin eserlerini İngilizceye çevirerek yayımlamak ve BBC radyosunda Türk şiiri programları düzenlemek yaptığı önemli çalışmalar arasında sayılabilir. Baybars'ın Kıbrıs'ta geçen çocukluk ve gençlik anılarını İngilizce ve Türkçe olarak yayımlaması Ada kültürüne dair önemli bir diğer katkıdır.

* Bu bildiriye, Hitit Üniversitesi BAP birimi tarafından 2014-2016 yılları arasında desteklenen ve tamamlanan, yürütücülüğü tarafıma ait FEF 19001. 14. 002 kodlu "Taner Baybars Hayatı-SanatıEserleri" başlıklı genel araştırma projesinin verilerinden yararlanılmıştır. Bu bildiriye, Ocak 2017'de vefat eden Mehmet Baybars'ın anısına ithaf ediyorum. Ruhü şad, mekanı cennet olsun.

** Prof. Dr. Hitit Üniversitesi, meraldemiryurek@hitit.edu.tr

Bu bildiriye, Taner Baybars'ın Kıbrıs kültürünü yansıtan eserleri, edebî kişiliği bağlamında ele alınarak yazarın doğduğu toprakları tanıtmayı sağlayan katkılar dikkatlere sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs kültürü, İngiltere, Mendilin Ucundakiler, Gülten, Uzak Ülke: Bir Kıbrıs Çocukluğu.

Abstract

Taner Baybars(1936-2010) was born in Cyprus. He worked in the British Military Library in Nicosia and in the British Council. He settled in England in 1956 and continued to work in the library until his retirement. His early short stories were published in the Turkish journals, such as Yeditepe and Hisar. Beginning poetry under the influence of poets like YunusEmre, NazimHikmet, OrhanVeli, he managed in a short while to break loose from these influences and reach out to his own understanding of poetry. He wrote completely in English after his first book (MendilinUcundakiler) and was introduced as a British poet in many international anthologies. Never returning to Cyprus again, Baybars in the 1960s translated *Nazim Hikmet's Selected Poems* (1967). The *Moscow Symphony* (1970), *The Day before Tomorrow* (1971) and in 1990s Mehmet Yashin's *Don't Go Back to Kyrenia into English*. Taner Baybars also published his memoirs, entitled *Plucked in a Far-off Land: Images in Self-Biography* (London, 1970; *Uzak Ülke: Bir Kıbrıs Çocukluğu*, Istanbul, 1997). There are many scenes of life on the Cyprus culture in this book. In addition to this, Baybars's poems include some realistic and folkloric facts.

The aim of this paper is to tell the life of TanerBaybars and to reveal cultural details relating Cyprus.

Keywords: Turkish Cypriot literature, Edges of Handkerchief (Mendilin Ucundakiler), Gulten, Plucked in a Far-Off Land: Images in Self-Biography.

1 . Giriş

Dünyanın dört bir yanına dağılmış Türklerin buldukları coğrafyada ürettiği ve adına Türk edebiyatı denilen edebî alanda bugüne değin sayılamayacak kadar çok isim, yine tamamını tespit etmenin mümkün olamayacağı kadar çok eser meydana getirmişlerdir. Türk kimliği ve / veya Türkçe ortak paydasında buluşan bütün bu şair ve yazarlarla eserleri hakkında öncelikle bilgi sahibi olunup kayıt altına alınmaları gereklidir. Böylece ortak bir havuzda toplanan bütün bir Türk edebiyatı varlığını incelemek, değerlendirmek, aralarındaki farklı ve benzer yönleri ortaya koymak mümkün olabilecektir. Türk edebiyatı kavramını şekillendiren ayrımlardan biri coğrafidir. Aynı kökten gelmekle birlikte farklı yerlerde, ayrı devlet çatıları altında yaşayan çok sayıda Türk birliği vardır. Buna bağlı olarak şekillenen edebiyatlar bir araya geldiğinde bir bütünün parçalarını oluşturmaktadırlar. Kazak edebiyatı, Kırgız edebiyatı, Azerbaycan edebiyatı, Kosova edebiyatı, Kırım edebiyatı, Kıbrıs edebiyatı gibi... Kıbrıs Türk Edebiyatı, diğer edebiyatlara göre Osmanlı İmparatorluğu ve

Türkiye Cumhuriyeti ile bağları nedeniyle diğer Türk edebiyatlarına göre gerek etkileşimin fazlalığı ve gerekse buna bağlı olarak gelişen ortak unsurların çokluğu nedeniyle öne çıkmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliği altında yaşadığı 1571-1878 yılları arasında ve daha sonra İngiliz idaresinde kaldığı dönem de dâhil olmak üzere Kıbrıs'ta bir Türk edebiyatı hep var olagelmıştır. Daha sonra özerkliğini kazanması ve sonrasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla Ada üzerinde Türk kimliğinin varlığına bağlı olarak Türk edebiyatının yaşaması süreklilik kazanmıştır. Yönünü her zaman İstanbul'a dönük tutmakla beraber Kıbrıs Türk edebiyatı kendi özünü oluşturmayı ve sağlam bir biçimde sürekli kılmayı başarmıştır. Kıbrıs'ın Türk, İngiliz, Rum, Fransız (Lüzinyan) ve Venedik kültürlerinin etkisi altında kalan tarihî koşulları içinde Türk kimliği kendine has bir bütüne ulaşmış ve bu yapı onu farklı ve özgün kılmıştır.

Bu çalışmada konu edilecek olan Kıbrıs Türklerinden Taner Baybars, edebî kişiliği ve eserleri itibarıyla Ada'nın çok kültürlü eklettik atmosferi içinde doğup büyüyen, orijinal özellikler taşıyan ve bugüne değin üzerinde bütüncül bir çalışma yapılmayan bir şair ve yazar olarak dikkat çekmektedir. Taner Baybars'ı üzerinde çalışma yapılacak kadar değerli ve farklı kılan bir özelliği de gençlik yıllarının başından itibaren hayatını İngiltere ve Fransa'da geçirmiş olmasıdır. Onu çağdaşı olan Kıbrıslı Türk şair ve yazarlardan ayıran bir diğer özelliği de ilk kitabını (*mendilin Ucundakiler*, 1954) Türkçe yayımladıktan sonra tamamen İngilizce eser vermeye yönelmesidir. Bugün yayımlanan çeşitli türlerdeki eserlerine ve yayımlanmayan evrakına bir bütün halinde bakıldığında Kıbrıslı Türk bir sanatçının İngilizce eserler toplamıyla karşılaşılır. Hatta Fransızca şiirleri de mevcuttur. Bu durum, Taner Baybars'ı kolonyal bir kimlik haline getirir. Kıbrıs'tan İngiltere'ye giden ve İngiliz vatandaşı olarak hayatını sürdüren yazar, böylece Türk kimliğini İngiliz kimliğiyle birleştirerek edebî verimlerinde uluslararası ve evrensel bir altyapıyı kurmayı tercih eder. Hatta kendisiyle gerçekleştirilen röportajlarda Türkçe ve Türklük kimliğiyle bağlarını tamamen koparmaktan bahsetse de yaptığı bazı çalışmalar bunun aksini işaret eder. Bu çalışmaların başında Nasrettin Hoca ve Nazım Hikmet çevirileri gelmektedir. Taner Baybars'ın Nazım Hikmet'e ait şiirlerden bazılarını İngilizceye çevirerek (*themoskow symphony and Other Poems, theDayBefore tomorrow, a sad state of Freedom*) New York, Chicago, Oxford gibi dünyaca ünlü kültür merkezlerinde kitap olarak yayımlatması hem kariyerine hem de Türk edebiyatına önemli katkılar sağlamıştır. Nasrettin Hoca fıkralarının çevirisi, Reading Üniversitesindeki özel koleksiyonlar bölümünde (Museum of English Rural Life, Special Collections) saklanmakta ve üzerinde çalışma yapılmasını beklemektedir. Nitekim bu bildiriye Hitit Üniversitesi BAP birimi tarafından 2014-2016 yılları arasında desteklenen FEF 19001. 14. 002 kodlu "Taner Baybars Hayatı-Sanatı-Eserleri" başlıklı bitmiş projenin verilerinden yararlanılmış olup tarafımızdan Taner Baybars üzerine bütüncül bir kitap çalışması halen devam etmektedir.

Nasrettin Hoca fıkralarını ve Nazım Hikmet'in şiirlerini İngilizceye çevirmesi Taner Baybars'ın Türk edebiyatıyla ilgilenmeye devam ettiğinin somut göstergeleridir. Çeviriyle ilgili bir diğer çabası ise 1980 yılında Amerikan çocuk edebiyatının seçkin isimlerinden Ezra JackKeats (1916-1983)'in iki çocuk kitabını (*snowyDay*, *Peter's Chair*) Türkçeye kazandırmasında kendini gösterir. Bu kitaplardan birincisini *Karlı Bir Gün*, diğerini ise *Peter'in sandalyesi* adıyla çevirir. Yazarın çocuk edebiyatına duyduğu ilgi, Fransa yıllarında çocukların yazdığı şiirlerden antolojiler oluşturmasında ve ölümünden sonra mal varlığının bir kısmını Yazarlar Birliği (The Society of Authors) adlı edebî topluluğa bırakarak adına her yıl çocuklar için yazarların yarışarak ödüllendirilmelerine katkı sağlamasında da kendini gösterir (*literary Review*, August 2013, Issue 412, p. 43). İlâveten 2014 yılında Gürgeç Korkmazel'in yayına hazırladığı ve Lefkoşa'da yayımlanan *ispinozlar* adlı kitapta yer alan Türkçe yayımlanmış hikâye, eleştiri, mektup ve benzeri düzyazı türlerindeki yazıları onun en azından başlangıçta Türk edebiyatıyla bağlarını güçlü tutmak ve Türkiye'ye uzanmak istediğinin diğer örnekleridir. 1953-57 dönemine ait bu yazılar sayesinde Taner Baybars Türkiye'deki edebiyatseverler tarafından bilinir hale gelmiştir.

Türk okurların Taner Baybars'ı tanımalarında başlangıçta *Çardak*, *Hisar*, *Yeditepe*, *Varlık* gibi bazı edebiyat ve kültür dergilerine gönderdiği yazılarının etkisi görülürken zaman içinde yazarın Türkiye ve Kıbrıs'a uzak kalması isminin unutulmasına, geniş çevrelerce tanınıp şöhret bulmasına mani olmuştur. Baybars'ın eserlerinden *Uzak ülke: Bir Kıbrıs Çocukluğu* (1997), *seçme Şiirler 1947-1997* (1997), *tilki ile Çobanaldatan toplu Şiirler 1951-2001* (2007)'in Türkçeye çevrilerek İstanbul'da yayımlanmış olması onun geçmişte kalan bilinirliğinin yeniden hatırlanmasına olumlu katkılarda bulunmuştur. Nitekim son yıllarda Kıbrıs'ın iki kesiminde ve Türkiye'de yazar hakkında yürütülen çalışmaların hızlanmış olması önemlidir. Taner Baybars'ın sanatı ve değeri her geçen gün çok daha anlaşılır hale gelmektedir.

2 . Taner Baybars Kimdir?

Taner Halil Fikret Baybars, 18 Haziran 1936 tarihinde Lefkoşa'da öğretmen Halil Fikret ile ev hanımı Şaziye Salih (1907-1989)'in ilk çocukları olarak dünyaya geldi. İki kardeşler. Lefkoşa'da 24 Ocak 1947'de doğan erkek kardeşi Mehmet Baybars, İngiltere'nin Chichester adlı güzel bir sahil kasabasında yaşamakta idi. Kanser tedavisi oldukça iyi gelişmeler gösterirken Ocak 2017'te ansızın vefat etti.

Mehmet Baybars ile İngiltere'de Reading Üniversitesinde çalışırken görevlilerin yardımıyla tanıştım. İlk önce Taner Baybars'ın kızı Susila ile iletişim kurdum. Onun sayesinde de amcası Mehmet Baybars'a ulaştım. Mehmet Bey'le e-posta yoluyla görüştük, sağ olsun, sorularına bıkıp usanmadan cevap yazdı. Aramızda belirlediğimiz usul gereği, ben ona Türkçe yazdım, o beni İngilizce cevapladı. Hatta yazışmaya biraz ara verdiğimde, kendisi arayıp sordu. Mehmet Bey, eşi Pat ile 3-8

Nisan 2016 tarihleri arasında beni evlerinde misafir etme nezaketini gösterip çok değerli bilgi, belge ve fotoğrafları paylaştı. Maalesef Mehmet Baybars, Ocak 2017'de vefat etti. Baybars ailesine hep müteşekkir kalacağım. Mehmet Baybars nezaketi, sıcakkanlı, neşeli sevecen tavırları ile tam bir Kıbrıs Türkü idi. Onun hayatı özümsemiş, bilge tavrını hep hatırlayacağım. Hastalığına rağmen yaşama bağlılığı, sevinci, gündelik işleri dahi büyük bir şevkle yapışı onun kişiliğini yansıtan önemli ipuçlarıydı. Allah rahmet eylesin. Bugün Baybars ailesinin yaşayan bireyleri arasında Taner Baybars'ın kızı SusilaJane Baybars'ın yanı sıra Mehmet Baybars'ın oğulları Arun ve Jan Marten Baybars bulunmaktadır. SusilaJane'in kızı Daisy, Jan'ın oğulları Conrad ve Milo ile Baybarsların soyu İngiltere'de sürmektedir. Taner Baybars'ın annesi Şaziye Salih, devrinin okumuş kadınlarından. Geleneksel eğitimini tamamladıktan sonra Viktorya Kız Mektebinde eğitim görür. 1923 yılında başarıyla okulunu bitirince Kıbrıs'ın çeşitli köylerinde öğretmenlik yapar. Ablası çok genç yaşta ölünce onun üç çocuğunu yanına alır ve bakımlarını üstlenir. Halil Fikret ile evlenince İngiliz hükümetinin kuralları gereği öğretmenliği bırakmak zorunda kalır. Ancak 1953-57 yılları arasında öğretmen ihtiyacı doğduğundan İpsillat, Minareliköy ve Afanya'da öğretmenlik yapar (Nesim, 229-232. s.). Şaziye Hanım Lefkoşalıdır.

Taner Baybars'ın babası Halil Fikret Salih Evliya (1907-1987) Lefkoşalı olup Kıbrıs'ın çeşitli yerlerinde öğretmenlik yapmış entelektüel biridir. Girne Millî Arşiv ve Araştırma Dairesinde bulunan dosyasından hakkında ayrıntılı bilgiler edinmek mümkündür. Halil Fikret'in Government of Cyprus başlıklı ElementaryEducationLaw 1933 (İlk Mektepler Kanunu 1933) gereği 20 Temmuz 1933 tarihinde bir form doldurduğu anlaşılmaktadır. Belgedeki beyanatına göre, Halil Fikret 25 Kasım 1907, Lefkoşa doğumludur. Sırasıyla Lefkoşa Haydarpaşa (1913-1921), Kıbrıs Lisesi (1921-24), İstanbul Kabataş Lisesi (1924-25) ve Kıbrıs Lisesinde (1925-26) okuyarak toplam 14 yılda eğitim hayatını tamamlamıştır. Orta derecede İngilizce ve biraz Rumca bilmektedir. Babası Salih Ahmet Evliya'nın mesleği kahvecilik. Kendisi ise biraz bahçıvanlıktan anladığı gibi kâğıt işleri ile kutu ve sepet yapmayı bilmektedir. Halil Fikret formu doldurduğu tarihte bekârdır ve Baf'ın Tera köyünde öğretmenlik yapmaktadır. Lefkoşa Tophane Mahallesi Muhtarından 2 Şubat 1944 tarihinde alınan bir şehadetnameden Halil Fikret'in 26 Ağustos 1935 tarihinde evlendiği, halen evli bulunduğu ve bir çocuğunun olduğu anlaşılmaktadır. Evrak arasında Taner Baybars'ın doğum belgesi bulunmamakla birlikte, sözü geçen çocuğun Taner Baybars olduğu yazarın doğum tarihinden anlaşılmaktadır. Yine aynı muhtarlıktan alınan bir başka şehadetnameden ise 24 Ocak 1947 tarihinde yazarın kardeşi Mehmet'in doğduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Halil Fikret'e ait evrak arasında doğrudan Taner Baybars ile bağlantılı 27 Ağustos 1953 tarihli bir belge vardır: Halil Fikret tarafından Maarif Müdürüne yazılan dilekçede "Lefkoşa Türk Lisesi Kolej kısmı talebesinden oğlum Taner H. Fikret'in mektebini ikmal ettiğini tarafınıza bildiririm efendim" denilerek bilgi verilmektedir. 27 Nisan 1959 tarihli bir dilekçeyle ikinci sınıf başöğretmenlik görevine getirilme isteği üzerine yapılan mülakatta

başarılı olan ve terfi eden Halil Fikret, o tarihte 51 yaşında, evli, 23 ila 12 yaşlarında iki çocuk babası olduğunu ve Lefkoşa Atatürk İlkokulunda öğretmenlik yaptığını bildirir (Girne Millî Arşiv ve Araştırma Dairesi, Halil Fikret Salih Evliya dosyası. REG. No. 113).

Millî Arşiv ve Araştırma Dairesi Müdürü Gökhan Şengör'ün büyük amcası olan Halil Fikret ve ailesini de dâhil ederek hazırladığı soyağacından Halil Fikret'in 1987 yılında vefat ettiği anlaşılmaktadır. Şengör'deki belgelerden birinde Halil Fikret'in oğluna yazdığı kısa bir mektup ve çizdiği soyağacı dikkat çekmektedir:

“Sevgili Şeker Evlatlarım,

Geçen günkü mektupta sana ailenin şeceresini gönderememiştim. İşte şimdi gönderiyorum.

Biz şimdilik iyiyiz. Hiç merak etmeyiniz. Kıbrıs meselesinin hayırlısı ile hallolmasını bekliyoruz. Fakat yalancı ve hilekâr Rumlarla anlaşmak kolay olmayacak gibi.

Kristin, Susilâ nasıldılar. Yukarıda size fotoğrafımızı göndereceğiz.

Her üçünüzü de bağrımıza basarız. ”

Halil Fikret mektubunda bahsettiği gibi ailesi için bir soy ağacı hazırlamış ve oğlu Taner'e göndermiştir.

Taner Baybars'ın çocukluk yıllarına ait ayrıntıları 1997 yılında *Uzak ülke: Bir Kıbrıs Çocukluğu* başlığıyla Türkçeye de çevrilen *Plucked in a Far-off land: Images in self-Biography* (LittlehamptonBook Services, London 1970) isimli anı kitabından öğrenmek mümkündür. 1930'lu yılların sonundan 1940'lı yılların sonuna uzanan dönemde Taner Baybars'ın gözünden hem yakın çevresinin hem de Kıbrıs'ta II. Dünya Savaşı yıllarında yaşananların okunduğu kitapta, yazarın ileriki yıllarda ortaya çıkacak olan edebiyata ilgisinin temellerini sezmek de mümkündür. Annesi Kıbrıs'taki İngiliz idaresinin kuralları gereği evlenince öğretmenlik mesleğini bırakmak zorunda kalsa da buldukları köyün kadınlarını bilinçlendirmek için akşamları onlara kitap okur ve Taner Baybars da edebiyata eğilim anlamında bu okumalardan nasibini alır: “Kışın mangalda ince külün içine kor halinde odun kömürü gömülü. Bir tarafında çaydanlık, öteki tarafında Türk kahvesi için bir cezve. Annem, hep de aşk romanı olan bir kitaptan on ya da yirmi sayfa okurdu. Romanda işlerin iyiye ya da kötüye gittiği her defasında, ateşin çevresinde çömelmiş olan köy kadınları, ya sempatiyle ya da kınayarak başlarını sallarlardı. Kendileri kitaplarda basılı olanlardan çok daha ilginç hikâyeler anlatabilecekleri halde, onlara, bütün bunlar gerçekleşmiş gibi geliyordu herhalde. Yine de, eğitilmiş bir kadın tarafından okunan basılı sözün büyüü, onları vecde getirirdi. Annem çok kurnazdı; okumayı, heyecanlı bir bölümün sonunda bırakırdı” (Baybars, 1997: 22-23). Taner Baybars'ın kitap okumaya dair ilk örneğini annesi ve babası oluştururken yaşamının son yıllarında Fransa'da kendini tamamen resme verecek kadar resim sevgisi

edinmesinde ise çocukluğunun geçtiği VasilyaKöyü (Doğrusu Vasilya olan köy adı kitabın Türkçe çevirisinde Vavilyaşeklinde yanlış yazılmıştır) muhtarının oğlu İbrahim'in etkisi vardır: “Hepimiz onu Sanatçı diye çağırırdık. Benim için o, dünyadaki en büyük ressamdı. Daima bir de minare ekleyerek camimizin fevkalade manzaralarını çizerdi. Bana kurşunkalemimi, boya kalemimi nasıl kullanacağımı, yeşil elde etmek için, kâğıda sıvanan açık maviyi sarıyla nasıl karıştıracağımı öğretmişti. Onun yeşilleri, caminin etrafındaki çimen ya da tepedeki ağaçlar, kelimenin tam anlamıyla ağızımı sulandırıyor. Kâğıdın üstünden ısırabilirdim” (Baybars, 1997: 23-24).

Taner Baybars'ın anı kitabının İngilizce isminden farklı olarak Türkçesinde Kıbrıs'a vurgu yapılması ve İngilizcesinin kızı SusilaJane'e, Türkçesinin ise anne-babasına ithaf edilmesi oldukça anlamlıdır. İlk kez 1970'de yayımlanan kitabın Türkçeye çevirisinin 1997 yılında yapıldığı göz önünde bulundurulursa geçen yıllar içinde Taner Baybars'ın doğduğu topraklara ve ailesine olan özleminin iyice somutlaştığı anlaşılmaktadır. Kendisi ne kadar yok farz etmeye çalışsa da Kıbrıs, onu bırakmamıştır. *Plucked in a Far-off land: Images in self-Biography*'nin Kıbrıs Rum kesiminde İngilizce eğitim veren okullarda yıllarca kullanılması, ayrıca İngiltere'deki bazı GSE (General Certificate of Education) yani üniversiteye giriş sağlayan sınava hazırlık kurslarında yararlanılması Taner Baybars'ın Kıbrıs Türk edebiyatına dolaylı bir başka katkısıdır(Baybars, 1997: 16).

Tam ismiyle Taner Halil Fikret Baybars, ilk eğitimini Minareliköy'de, orta ve lise tahsilini Lefkoşa Erkek Lisesinde tamamlamıştır. Liseden mezun olduktan sonra, Lefkoşa Havaalanındaki RoyalAir Force İngiliz askerî kitaplığında bir buçuk yıl (1954-55) kadar çalıştıktan sonra İngiltere'ye gitmiştir. Londra'da 1956 yılından itibaren British Council kitaplığında çalışmaya başlamıştır (Altay, 1965: 31). Kitap asistanı (1956-66), kitap sergi asistanı (1966-67), süreli yayınlar asistanı (1967-72), yurt dışı dergilerin planlamasından sorumlu başkan (1972-81), tasarım yapımı ve baskı bölümü memuru (1981-82) ve kitap tanıtım memuru (1983-88)olarak çalıştıktan sonra emekliye ayrılmıştır (Chevalier, 44). İngiltere'de 1959 yılında Kristin Hughes Stanton ile evlenen ve 1977'de boşanan (Chevalier, 44) Taner Baybars'ın Susila Jane adında bir kızı vardır. *the Guardian* gazetesinin 9 Aralık 2007 tarihli nüshasında “Thismuch I know” başlığıyla yayımlanan yazıda Kristin Baybars ile yapılan bir röportaj yer almaktadır. Ayrıntılardan anlaşıldığına göre, Kristin Baybars o tarihte Londra'da yaşamaktadır, 72 yaşındadır ve bir oyuncak dükkânı işletmektedir. Yazının konusu da oyunlar üzerine olup Kristin Baybars, çocukların ve yetişkinlerin oyuncaklar karşısındaki tutumu hakkında edindiği tecrübeleri ve gözlemleri anlatmaktadır. Mehmet Baybars'tan edindiğimiz bilgiye göre, Kristin 2016 Nisan ayı itibarıyla hayattadır ve 81. yaş gününü kutlamak üzeredir. SusilaJane, yazışma ve telefon görüşmelerimizde küçük bir kız çocuğu olduğunu ve vaktinin çoğunu ona ayırdığını ifade etmiştir. Susila Jane, büyük isimlerle çalışmış bir kitap

editörüdür ve bugünlerde dört yaşındaki kızı Daisy ile yakından ilgilenebilmek için serbest editör olarak evde çalışmaktadır.

İngiltere’de emekli olduktan sonra 1988 yılında Fransa’ya göç eder. Fransa’da önce Charante, sonra St. Chinian bölgesinde oturur. Oradan da Bezier’e taşınan Baybars, Fransa’nın kültürünü, iklimini ve yiyeceklerini çok sever. Nitekim tamamen yerleşmeden önceki yıllarda da bütün yaz tatillerini Fransa’da geçirir. Fransa yıllarında resim dersi alır, bir resim grubuna dâhil olur, hatta resim sergisi açar. Fransızca edebî metinler de kaleme aldığı bu dönemin oldukça verimli geçtiği anlaşılmaktadır. Ancak son günlerinde hastalığının verdiği ıstıraplar yalnızlığıyla birleşir. Taner Baybars, Fransa’nın Bezier şehrinde 20 Aralık 2010 tarihinde kansere yenik düşerek hayata gözlerini yumdu (Akin, 2015). Vasiyeti üzerine cenazesi yakıldı, külleri ailesi tarafından denize savruldu. Törende kızı Susila, erkek kardeşi Mehmet ve Mehmet’in eşi Pat bulundu.

Baybars’ı ölümünden kısa bir süre önce gören nadir kişilerden biri GürgeçKorkmazel’dir. Ekim 2009’da Narbonne’da buluşurlar. Korkmazel, yazarın görünüşünü şöyle tanımlar: “Şapkasız, gözlüksüz ve bastonsuzdu. Çok yavaş yürüyordu ve topallıyordu, bunun dışında iyi görünüyordu.” İyi göründüğünü kendisine söyleyince şu cevabı alır: “Ben armut gibiyim, içten çürüyorum” (Baybars, 2014: 136). Vefatından sonra Kıbrıs Türkleri bazı etkinliklerle yazarı anmaya başladılar, bunlardan biri 2012 yılına ait Şiir Otobüsü projesidir. Kıbrıs Türk Sanatçı ve Yazarlar Birliğinin organizasyonuyla Şiir Otobüsü; Pembe Marmara, Osman Türkey gibi Kıbrıs Türk edebiyatının seçkin isimleri arasına Taner Baybars’ı da katarak bir dizi etkinlik düzenledi. Etkinlikler çerçevesinde Taner Baybars’ın Vasilya’daki evinde okumalar yapıp evin bulunduğu sokağa Taner Baybars’ın isminin verilmesi için başvuruda bulunulması planlandı (Gündem Kıbrıs, 2015). Ancak yaptığımız araştırma sonucunda bu girişimin akim kaldığı, bir sonuca ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Girne Belediyesi Taner Baybars’ın adını taşıyan herhangi bir sokak ya da benzeri yer adı bulunmadığını ifade etmiştir. Taner Baybars adı, Birleşik Krallık’ta faaliyet gösteren TheSociety of Authors adlı edebî topluluğun her yıl çocuk kitabı yazarlarını ödüllendirmesinde kendisini gösterir. Maddi desteğini Taner Baybars’ın bağışından alan ödül, yazar adına verilmekte ve böylece onun adının yaşamasını sağlamaktadır. Böylece öldükten sonra bile, edebiyata faydalı olmaya devam etmektedir.

3 . Yayınlanmış Eserleri

Şiirlerini içeren ilk kitabı olan *mendilin Ucundakiler* Lefkoşa’da basılan Taner Baybars’ın diğer kitapları İngiltere ve Türkiye’de yayımlanmıştır. Türkiye’deki kitapları Türkçeye çevrilen şiir ve anılarıdır. Baybars’ın eserleri şunlardır:

Şiirleri:Mendilin Ucundakiler (1954, Kıbrıs), ToCatch a Falling Man (1963, İngiltere), Susila in theAutumnWoods (1974, İngiltere), Narcissusin a DryPool

(1978, İngiltere), Pregnant Shadows (1981, İngiltere), Seçme Şiirler/Selected Poems 1947-1997 (Çev. Mehmet Yaşın, 1997, Türkiye).

Roman ve Anıları: A Trap for the Burglar (1965, İngiltere), Plucked in a Far-Off Land: Images in Self-Biography (1970, İngiltere, Türkçe çevirisi Uzak Ülke: Bir Kıbrıs Çocukluğu).

Çevirileri: Selected Poems of Nâzım Hikmet (1968, ABD), The Moscow Symphony and Other Poems by Nazım Hikmet (1971, ABD), Poems by Nazım Hikmet The Day Before Tomorrow (1972, İngiltere), A Sad State of Freedom by Nazım Hikmet (1990, İngiltere, Richard McKane'le), Modern Turkish Poetry (1971, İngiltere, Osman Türkay'la birlikte).

4. Türkçe Eserlerinde Kıbrıs Kültürü

Taner Baybars'ın ilk kitabı Türkçe yayımlanmıştır. *mendilin Ucundakiler* adını taşıyan bu eser, sanatçının erken dönem şiirlerini içerir. Toplam 22 şiir, dört başlık altında gruplanmıştır. Bunlar: *Hiçlik üzerine Şiirler*, *meyhaneden Şiirler*, *Görmediğim ve Bir Şehrin İki Kapısı*. Her bölümün ilk şiiri başlıkla aynı adı taşır. İç kapakta T. B. imzasıyla “Bu kitapta ithaf edilmemiş şiirleri kimseye ithaf etmiyorum.” ibaresi dikkat çekmektedir. Taner Baybars kitabını tanzim ederken yer yer Latince özdeyişlere yer vermiştir. Bunlardan birincisi Hipokrat'a ait olup şöyledir: “Ars Longa Vita Brevis” (Sanat uzun, hayat kısadır). Arka kapaktaki tespit ise Taner Baybars'ın sanat anlayışını özetler niteliktedir: “Taner Baybars Kıbrıs'ta Türk Dilini işleyen en kuvvetli şairlerden biridir. Taner Baybars'ın şiirlerinde daima orijinal söyleyişlerle felsefi düşünceye kaçan bir üslup vardır. İşte Taner F. Baybars'ı diğer Kıbrıslı şairlerden ayıran bu taraftır.” (Baybars, 1954: arka kapak).

Taner Baybars, ilk dönem şiirlerinde 1940 dönemi Türk şiirinde sesini duyuran Garip akımının etkisinde kalmış gibidir. Bütüne serbest şiir yapısı, ironi ve gündelik hayatın yansımaları hakimdir. Realiteden beslenen mısralar arasında az da olsa Kıbrıs kültürünün izlerine rastlanır. *Veresiye* şiiri Orhan Veli ile başlayan espri, alay, basitlik, şiiri hayatın içine çekme gibi özelliklerle kendini gösteren tarzın başarılı bir örneğidir:

“Bir can aldım veresiye
Ne olur bütün borçlarım gibi
Bir unutulsa bu da.” (Baybars, 1954: 25)

Hayatın geçiciliği karşısında Tanrıyla hesaplaşmaya giren şairin umursamaz tavrı, ölümü öteleyen, önemsizleştiren bir duygu içerir. Aynı bakış açısı, ileriki yıllarda Cemal Süreya'ya *üstü Kalsın*'ı yazdırmıştır. Ölümü hafife alan, hayatı önemsizleştiren eda her iki şairde de benzer bir ton oluşturur. Baybars ve Süreya şiir evreninin sonsuzluğuna rağmen ortak bir noktada buluşurlar.

“Ölüyorum tanrım

Bu da oldu işte. Her

ölüm erken ölümdür

Biliyorum tanrım.

Ama ayrıca, aldığın şu hayat

Fena değildir üstü kalsın...” (Süreya, 2014:)

Taner Baybars’ın *Çamaşır ipi* şiirinde hayata dair felsefi bakışın devam ettiği görülür. Ayrıca çamaşırıcı kadın imajının onun çocukluk anılarından kaynağını aldığı bellidir. Vasilya’da geçen çocukluk yıllarını anlatırken annesinin eve çamaşırıcı kadın çağırdığından bahseder (Baybars, 1997: 28). İlaveten bir Rumeli türküsü olan “Alişimin Kaşları Kara”yı küçük bir değişiklikle “Alişimin Gözleri Kara” şeklinde şiirine alması, türkünün Kıbrıs’ta bilindiğine işaretir.

“Ve sen,

‘Alişimin Gözleri Kara’

Türküsünü mırıldanarak

Odun dumanından ağla

Gam ile değil, tasayla değil Bu

sonsuz bir ip çamaşırıcı kadın

Hepimizi sen yıkamışsın

Akıtarak yavaş-yavaş

Damla-damla suyumuzu.

Gün kısa, gece uzun

Çamaşırlar ipin üstünde

Farkında değiliz insan olduğumuzun...” (Baybars, 1954: 21)

Girne Rıhtımı şiiri Taner Baybars’ın Ada’dan çıkma, uzaklara gitme arzusunun bir terennümüdür. Hedefte İstanbul vardır ve çok uzak görünmektedir:

“Girne rıhtımında balıkçılar,

Ne yaparsın be gönül

Ne yaparsın

Deniz değilsin

Balık değilsin

İnsan oğlusun be canım

Yan yanabildiğin kadar

Saçlarında deniz suyu

Deniz suyunda İstanbul...” (Baybars, 1954: 42)

İstanbul özlemini derinden duyuran bir diğer şiiir *sallasana mendilini* adını taşır. Kıbrıs'tan İstanbul'un ne kadar uzak ve ulaşılmaz görüldüğünü şairin duyguları gözler önüne serer:

“Bakamam dağlara bakamam
Dağ-dağ olur gözümde hasret
Denizler bukadar derin
Bukadar uzak mı Güzel İstanbul
İçinde yanarken gözbebeklerin
Kâtip Üsküdar'da gider
Dudaklarımda Boğaziçi
Mağusa'da sallanan mendiller
Ve her titreyen elde
Seni görmenin sevinci
Dalından düşüyor yaprak
Düşemem ah düşemem
Ağaç olamam ki ben insanoğlu
Kuşlar taşısın meyvelerimi
Bahçelerine İstanbul'un” (Baybars, 1954: 40-41)

Atatürk'ün vefatı üzerine anne-babasının üzüntüsünü, evdeki matem havasını tüm ayrıntılarıyla hatırlayan şairin, çocukluk anıları içinde bu olayın önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır. Nitekim anılarının yanı sıra *lefkoşa'da ağlarken* şiiiri de o günlerin izlerini taşır:

“Kasım olunca içim değişir
Sanki seni bulmak için
Toprağa kök salarım
Atam atam
Tek sana inanan ben
Sen öldükten sonra
Artık ölüme inanmam” (Baybars, 1954: 45)

Taner Baybars'ın üslubunda sıklıkla karşımıza çıkan deniz, şairin duygularını yansıtan bir ayna gibidir. Onun şiiirlerinde su ve ırmak ile beslenen deniz; farklı hisler, farklı benzetmeler üzerinden varlık bulur. *sulara tapmak* isiminden başlayarak söz konusu sözcük kombinasyonunu bütünüyle içinde barındırışıyla dikkat çeker:

“Irmaklar temiz kalır
Akadurdukça

Sen bu sularda durulduka
O kadar temiz
O kadar susun ki
Bir yangın başladı denizlerde
Bir yangın son buldu havada
Mavilikler yandı birer birer
Ve bir çift göz kaldı
Bütün o mavilikler
Sen böyle yaşadıkça,
Sulara tapmak artık
Bütün bir ömürce sulara tapmak
Sen sular gibi temiz durdukça. (Baybars, 1954: 33)

Taner Baybars'ın Türkçe şiirlerinde Kıbrıs'ın ada kültürünü sezdiren ayrıntılara çok fazla rastlanmaz. En fazla dikkati çeken unsur denizdir. İstanbul merkezli Türk şiir geleneğinden beslenen şair, insana dair ortak duygulanımları önemser. Türklük, Müslümanlık veya Kıbrıslılık vurgusu yoktur. Bununla birlikte, Atatürk için yazdığı *lefkoşa'da ağlarken* şiiri milli kimliğinin ürünüdür. *Uzak ÷lke: Bir Kıbrıs Çocukluğu* adıyla Türkçeye çevrilen anılarında ise Kıbrıs'ın Türk-Rum karışımından doğan yerli unsurlarına çok daha fazla rastlanır. Babası Vasilya'daöğretmenlik yaparken başlayan kendi beniyile karşılaşması, çocukluğun masumiyeti ve hayallerle süslü dünyası içinde daha çok duyularla bağlantılı bir yaşam söz konusudur. Özellikle Kıbrıs'a has yaşam koşullarından kaynaklanan kokular baskındır. MatthiasKappler makalesinde bu konuya örneklerle ayrıntılı bir biçimde değinir ve Baybars'ın çocukluk anılarında kokuya dayalı imajların çokluğunu tespit ederek sınıflandırır. (<https://core.ac.uk/download/pdf/53166619.pdf>). Hakikaten anılarda yeme-içmeyle ilgili sayısız ayrıntı vardır. Kıbrıs'ın 1940'lı yıllardaki karakteristik beslenme alışkanlıkları, mutfak kültürü ancak yaşayan birinin bilebileceği en ince ayrıntılarla canlı bir biçimde adeta gösterilir. “Vavilya'nın Rum mahallesindeki zeytinyağı değirmeni. Yeni pişmiş ekmek. Ballı meyvelerinden oluşan iri salkımlarını aşağıya sarkıtan harnup. Gelincikler. Arılar. Kahvaltı için bir bal peteği” (Baybars, 1997: 26) şeklinde büyük bir tat ve lezzet zenginliğini sıralayan yazar, Kıbrıs'ın yeme-içme kültürünü canlandırır. Taze “marulcuk”, kolyandro, turfanda lahana ve maydanozla yapılan salatanın eşlik ettiği yemek masasında “sağlık fişkıran zeytinler”, keçi peynirleri, gerçek buğday rengindeki, dumanı tüten taze ekmeçler (Baybars, 1997: 28) bulunur. Çobanın sattığı kaymağa benzeyen tereyağını sürüldüğu zaman hemen eriten sıcak kızarmış ekmeç ile küld közlerin içinde kızartılmış sıcak bir zeytini çığnemek (Baybars, 1997: 36) ise kiş günlerinin damak zevkidir. Bu tatlar arasında annesinin yaptığı çok güzel macun ve reçellerden de söz eder. Örneğin, bir dilim ekmeğin üzerine kayısı macunu sürülür, üzerine “Kıbrıs'a özđu bir keçi peyniri olan

hellim dilimleri” (Baybars, 1997: 36) yerleştirilerek yenir. Mutfakla alakalı bütün örneklerin ortak noktası ekmektir. Yıllar sonra anılarını kaleme alan Taner Baybars’ın bilerek veya bilmeyerek ekmekten bu kadar sıklıkla söz etmesi anlamlıdır. Ekmek özlemin sembolü olarak algılanabilir. Çocukluğa, yaşanan o günlere, Kıbrıs’a duyulan hasretin bilinçaltında kalmış işaretlerinden biri ekmektir. Ayrıca ekmek kokusu, gülsuyu kokusu, koyun butu kokusu, yasemin tüten saçların kokusu, kömür kokusu, kahve kokusu, balık kokusu şeklinde uzayıp giden kokulardan oluşmuş çok zengin bir dünyayı tasvir eder. Baybars’ın anılarında bir öğretmen ailesinin özelinde Vasilya köyündeki insanların gündelik hayatı renkli örneklerle, masalsı bir üslupla anlatılır. Devrin şartları gereği herkes büyük bir paylaşım ve sadelik içindedir. Kanaatkâr insanların mutlu dünyasına belli bir düzen ve ritim hakimdir. Taner Baybars bir çocuğun gözünden o yılları anlatmayı başarır. Metnin tamamında yer alan zengin ayrıntılarla dolu yaşam sahnelerinden birkaçı şöyle örneklenebilir:

“O zamanlar Kıbrıs’ta Türklerin hafta sonu perşembe günü öğleden sonra başlardı. Cuma pazardı. Küçük ailemizde perşembe günleri etkinliklerle dolu geçirdi. Ekmek pişirme, odun yarma, hamamı ısıtma, ortalığı temizleme.” (Baybars, 1997: 26).

“Pişen ekmeğin fırından gelen güzel kokusu. Annem çamaşır odasından gelip çamaşır ipine gömlek üstüne gömlek astı ve hepsinin de buharı üstündeydi. Onları cumartesi günü ütüleyecekti.” (Baybars, 1997: 27)

“Henüz konuşmaya yeni başlamıştım ki, babam bana bazı Rumca sözcükler öğretti. Rum komşularımız köyün alt kısmında, çoğunlukla merkez ve Vavilya arasında yaşarlardı.” (Baybars, 1997: 40).

Kıbrıs ağzını eserlerinde istemli olarak kullanan Taner Baybars’ın ilk dönemdeki Türkçe eserlerinde farklı üsluplara rastlanır. İlk kez 1955 yılında Çardak dergisinde yayımlanan “SieSind Eşek!” öyküsünde kişiler, Kıbrıs Türkünün kendine has özelliklerini yansıttılar. Girne plajlarından birinde geçen olayın merkezinde bir seyyar satıcı ile bir Alman kızı arasındaki yakınlaşma vardır. Çevredeki erkeklerin sataşmalarına hiç cevap vermeyen kız, sadece seyyar satıcıya yakınlık gösterir. Genç kız haricindeki herkes Kıbrıs Türkçesiyle konuşur. Seyyar satıcının şu sözleri güzel bir örnek teşkil eder:

“Sekiz sene askerliğimiz var hükümete. Yaniya sekiz sene askerliğimiz Alamanlara. Ama ben öbür esirler gibi değildim. İlk kez beni Urum zannettiler. Ama Türk olduğumu anlayınca sevdiler beni, bir sevdiler. Siğara paket paket, içki şişelerin, karı dersan gırıla. Sahi be, Alamanya’da gazeta yazardı...” (Baybars, 2014: 23).

İngiltere’ye yerleştikten bir müddet sonra, eserlerini İngilizce olarak yazmaya başlayan Taner Baybars’ın anıları gibi şiirleri de Türkçeye çevrilerek yayımlanmıştır. Şair Özker Yaşın’ın oğlu olan Mehmet Yaşın, kendisi gibi kozmopolit bir dünya

görüşüne sahip olan Taner Baybars'ın şiirlerini Türkçeye çevirmiştir. Mehmet Yaşın da şairdir. Ancak şiir çevirisinin güçlüğünü ve hatta imkansızlığını bilir. Bununla birlikte, Taner Baybars'ın Türk okurlar tarafından hiç tanınmamasından büyük üzüntü duyar ve bu durumu değiştirmek için hem Taner Baybars'ın eserlerini Türkçeye çevirir, hem de İstanbul'da Yapı Kredi Yayınları arasında çıkmasına yardımcı olur. Yapı Kredi Yayınları 1997 yılında İngilizce şiirlerden seçmeleri ve 2007 yılında da şiirlerin tamamını yayımlar. İlk kitapta yer alan şiirlerin İngilizcesi ve Türkçesi bir aradadır. Sonrakinde ise sadece Türkçeleri vardır. Bunlar arasında Kıbrıs kültürüne dair ipuçları içerenler vardır. Özellikle biri, Taner Baybars'ın Kıbrıs'taki gençlik yıllarında âşık olduğu kızdaki ilham alınmasıyla öne çıkar. Sevdiği kızın adı da, şiirin adı da *Gülten*'dir. Aile dostlarından Rüstem Tatar ve eşiyle görüşmemizde Taner Baybars'ın Kıbrıs Türklerinden bir genç kıza âşık olduğunu daha sonra ona ithafen Gülten şiirini yazdığını ifade etmişlerdi. Gülten'in kim olduğunu aile yakınları biliyordu, ancak ayrıntı vermek istemediler. Gülten'in hayatta olduğunu dile getirmekle yetindiler.

Gülten şiirinin başında “An attempt to recapture a love in childhood on hearing her name many years later” (Baybars, 1997: 66), Türkçe karşılığıyla “yıllar sonra adını işittiğim bir çocukluk aşkını yeniden yaşayabilme teşebbüsü” yazmaktadır. Şiirin dördüncü bendindeki ayrıntılar Kıbrıs'ı en yoğun biçimiyle hatırlatır tarzdadır:

“Tanned *ten*, the sun's tenancy temporal on
skin reminds of the cypre, the henna-dyed
fingers in the school yard, conifers of the
cypress and you *gül*'ed, threads of memory –
no pattern satin of cypres: I am decoding the
shuttle-moves
the knot sand the edge-finish of your fabric.” (Baybars, 1997: 68)

“Bronzlaşan ten, güneşin tene kiraladığı yazlık hatırlatır bana *cypre*'yi
hatırlatır bana, o kınalı parmaklar okul bahçesinde, selvi kozalakları
vardı hani ve gül'dün sen, iplikleri belleğin –örneği bulunmayan *Cypres*
sateni, mekik dokuyan şifreyi çözüyorum düğümleri, teyellenmiş
kenarlarını senin çıkışında.” (Baybars, 2007: 133)

Taner Baybars, farklı türlerde çok sayıda eser kaleme almış biridir. Her ne kadar İngiltere'ye gittikten bir süre sonra İngilizce yazmaya başlasa da, Türkçe onun anadili, baba ocağı olarak kalmış, Kıbrıs'a ve Türk kültürüne hizmet etmeye devam etmiştir. Çocukluk ve gençlik yıllarına dayanan anı ve izlenimlerinde başta yeme-içme, arkadaşlık, geçim derterleri, eğitim çabaları gibi konular üzere, ada insanının sosyal hayatına ait hemen hemen bütün ayrıntıları işlemiştir.

5. Sonuç

Taner Baybars (1936-2010) Kıbrıs'ta doğan, ancak gençlik yıllarından itibaren bütün hayatını İngiltere ve Fransa'da geçiren çok kültürlü bir yazar, şair, ressam ve çevirmendir. Kıbrıs'taki çok uluslu etkinin kaynağında, çocukluk çağlarında Türk kültürünün yanı sıra İngiliz ve Rum kültürleriyle iç içe yaşaması yatmaktadır. Bu genişlik, onun kişiliğini ve düşünce yapısını farklılaştıran faktörlerin başında gelir. Adanın imkanları geniş hayal gücüne yetersiz gelince bir daha dönmek üzere Kıbrıs'tan ayrılan sanatçı, evrensel bir kimlik anlayışı geliştirir. Gittikçe artan oranda yüzünü dünyaya döner. Kıbrıslı Türk vurgusundan kaçınır. Kendini Britanya vatandaşı olarak kabul ettirmeye çalışır. Bu sebeple, Kıbrıs ve Türkiye'deki okurlarca tanınırlığı zayıftır. Halbuki Taner Baybars, ne kadar uzak kalsa da, Türk edebiyatının bir parçasıdır. *mendilin Ucundakiler* 1954 yılında yayımlandığında sadece 18 yaşındadır, fakat gerek üslup gerekse dil ve içerik olarak önemli ayrıntılar içerir. Edebî kişiliğinin ilk ipuçlarını bu esere dayandırmak doğru bir yaklaşım olacaktır. Öte yandan 1940'lı yılların Kıbrıs'ını bütünüyle kitaptaki 22 şiirde görmek mümkün değilse de ana hatlarıyla tespit etmek için yeterlidir. Taner Baybars, Kıbrıs'taki yaşantısının üzerinden uzun yıllar geçtikten sonra 1970 yılında İngilizce, 1997 yılında ise Türkçe olarak yayımlanan anılarında (*Plucked in a Far-off land: Images in self-Biography/Uzak ülke: Bir Kıbrıs Çocukluğu*) şiirlerinden çok daha fazla veri sunar. Ekmek kokusundan başlayarak neredeyse bütün yiyecek ve içeceklerin kokusunu hatırlar, okurun gözleri önüne serilmişçesine canlı bir üslupla resmeder. Masalsı bir dünya tasviri içinde 1940'lı yılların ada hayatını tüm detaylarıyla anlatır. Anılardaki Türk, Rum, İngiliz tüm Kıbrıs halkı bir arada ve ahenk içindedir. Ekonomik şartlar sınırlı da olsa, insanlar mutludur. Kanaatkardırlar. Hoşgörülü, aydınlık bir dünya algısı hakimdir.

Kaynaklar

- AKIN, Oya “3. Ölüm Yıldönümünde Taner Baybars”, www. yeniduzen. com (Erişim tarihi: 8. 7. 2015).
- ALTAY, Hasan Şefik (1965)*Kıbrıs türk Şiiri antolojisi*, Lefkoşa, Kıbrıs Türk Maarif Dairesi Yayınları.
- BAYBARS, Taner (1954) *mendilin Ucundakiler*, Lefkoşa, Çardak Yayınları.
- _____ (1997) *Uzak ülke: Bir Kıbrıs Çocukluğu*, İstanbul, YKY.
- _____ (2006) “Poems by Mehmet Yashin (1979-2004)” *Postcolonial studies*, Vol. 9, No. 3, pp. 325-328. (Erişim tarihi: 12. 8. 2016)
- _____ (2007) *tilki ve Çobanaldatan/toplu Şiirler 1951-2001*. İstanbul, YKY.
- _____ (2014) *ispinozlar*, Lefkoşa, Işık Kitabevi.
- CHEVALIER, Tracy (1991) *Comtemporary Poets*, London: St. James Press.
- Girne Millî Arşiv ve Araştırma Dairesi, Halil Fikret Salih Evliya dosyası. REG. No. 113.
- KAPPLER, Matthias. “Remembering a Childhood in Cyprus: Taner Baybars ‘Smellspace’ and Multiculturalism in His Autobiography, Plucked in a Far-Offland”. *turkish literatureand Cultural memory*. (Editedby Catharina Dufft.) ([https://core. ac. uk/download/pdf/53166619. pdf](https://core.ac.uk/download/pdf/53166619.pdf))
- KARAHASAN, Hakan “Vatansız Şair Taner Baybars Üzerine Son Derece Kişisel Bir Yazı” *akademia. edu* (Erişim tarihi: 11. 4. 2016).
- Nazım Hikmet (1972) *the Day Before tomorrow* (Translatedby Taner Baybars), Oxford, CarcanetPress. NESİM, Ali (1987) *Batmayan eğitim Güneşlerimiz*, Lefkoşa, KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.
- “Şiir Otobüsü Yolculuğuna Devam Ediyor” *Gündem Kıbrıs* (Erişim tarihi: 9. 7. 2015).
- “The Society of Authors, Grant forauthors”, *literaryReview*, August 2013, Issue 412, p. 43.

